

Õiguskantsler

Teie 28.08.2019 nr

Meie 02.10.2019 nr 7-5/191403/1904830

Keeleõpe üldhariduskoolis ja kõrgkoolide võõrkeelsed õppekavad

Ludupeetud avaldaja

Küsisite, kas koolides korraldatav võõrkeeleõpe on seadusega kooskõlas. Olete mures, et Teie lapsel ei ole võimalik pärast gümnaasiumi lõpetamist kõrgkooli minna, sest paljudel kõrgkoolide erialadel on võetud suund ingliskeelsele õppele, kuid Teie laps ei ole [] Gümnaasiumi põhikooliklassides inglise keelt õppinud. Teie mure on mõistetav.

[Põhiseaduse § 32 lõikes 4](#) on sätestatud, et igaühel on õigus saada eestikeelset haridust, see kehtib ka kõrghariduse kohta. [Kõrgharidusseaduse § 3 lõike 2](#) kohaselt on bakalaureuse- ja magistriõppe õppekeel eesti keel. Seaduses nimetatud tingimustel (näiteks õppe kvaliteedi tagamiseks) võib õppekeel olla ka võõrkeel, kui kõrgkool nõnda otsustab.

2017/18. õppeaastal võeti Eestis õpilasi vastu 470 bakalaureuse- ja magistriõppe õppekavale. 376 õppekava olid eestikeelsed, 82 ingliskeelsed ja 12 venekeelsed (vt Haridus- ja Teadusministeeriumi koostatud [kõrgkoolide õppekeele ülevaade](#)). Võõrkeelse õppekava kõrval võib aga samas või mõnes teises kõrgkoolis olla avatud sama eriala õppekava ka eesti keeles. Haridus- ja Teadusministeeriumi kinnitusele on kõigis õppekavarühmades tagatud eestikeelne õpe (vt [kõrgharidusstandardi lisa 2 „Õppevaldkondade, -suundade ja õppekavarühmade loetelu“](#)). Haridus- ja Teadusministeerium hindab, kas võõrkeelse õppekava avamine on piisavalt põhjendatud. Vajaduse korral seab riik tegevustoetuse eraldamisel kõrgkoolile tingimused eestikeelse õppe mahu suurendamiseks ([kõrgharidusseaduse eelnõu 725 SE](#) esimese lugemise seletuskiri).

[Keeleseaduse § 26 lõike 4](#) kohaselt peab eestikeelsel õppekaval toimuma õppetöö vähemalt 60% ulatuses eesti keeles. Üliõpilastel tuleb arvestada, et lisaks eesti keelele on neil vaja osata ka mõnd võõrkeelt – sageli tõepoolest inglise keelt (vt Eesti Rakendusuringute Keskuse CentAR koostatud lõppraport „[Õppekeel Eesti kõrghariduses](#)“), sest erialakirjandus võib osaliselt olla võõrkeelne. Samuti on kõrgkoolid õppetöösse kaasanud välisõppejõude. Mõnel erialal on aga oluline näiteks hoopis saksa, prantsuse või vene keele oskus. Kõrgharidusstandard ei eelista kõrgharidusõppes üht võõrkeelt teisele. Bakalaureusekraadi saamiseks peab üliõpilane vähemalt ühes võõrkeeles oma erialaga seotud probleeme esitada oskama. Magistrikraadi saamisel tuleb aga juba osata eriala jaoks olulist võõrkeelt (vt [kõrgharidusstandardi lisa 1](#)). See võib olla erialavaliku puhul kitsendavaks asjaoluks.

Keeruline on üldistatult hinnata, kuivõrd võib õppekavade võõrkeelsus piirata inimese võimalust valida endale sobiv eriala. Ka 2017. aastal Tartu Ülikooli ja Balti Uuringute Instituudi koostatud

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

aruandes „[Eesti keeelseisund](#)“ tõdetakse, et „olemasolevate andmete põhjal ei ole võimalik välja tuua, kuidas õppekeeled õppekavades tegelikult toimivad ning mis osakaalu ning millist rolli täidavad eri keeled“.

Gümnaasiumiõpilasel on kohustuslik õppida üht võõrkeelt B1-tasemel ja üht võõrkeelt B2-tasemel ([gümnaasiumi riikliku õppekava § 8 p 2](#)). [] Gümnaasiumi [gümnaasiumiklassides](#) on võimalik õppida B1-tasemel inglise, saksa või vene keelt ning B2-tasemel inglise või saksa keelt. [] Gümnaasiumi [põhikooliklassides](#) on võimalik õppida A- ja B-võõrkeelena nii saksa kui ka inglise keelt. Lisaks on võimalik õppida B-võõrkeelena vene keelt.

[] Gümnaasiumist selgitati õiguskantsleri nõunikule, et kui gümnaasist ei ole inglise keelt varem õppinud, võib uue keele õppimine talle raske olla. Õpilased, kes alustavad gümnaasiumis B1-tasemel inglise keele õppimist, on põhikoolis keelt õppinud alates kuuendast klassist. Kui Teie laps soovib gümnaasiumis õppida inglise keelt, tuleks sellest kooli juhtkonnaga rääkida. Võimalik on koostada individuaalne õppekava, kuid ka sellisel juhul peab õpilane ise päris palju tööd tegema, et klassikaaslastele keeleõppes järele jõuda. Individuaalse õppekava koostamine eeldab, et õpetaja peab õpilase keeleoskust piisavaks, et saavutada nõutav keeleoskustase. Seega sõltub Teie lapse inglise keele õppimine gümnaasiumis suuresti kooli võimalustest ja lapse keeleoskustasemest.

Riiklikele õppekavadele toetudes võib järeldada, et [] Gümnaasium on täitnud võõrkeeleõppe korraldamisel kõik eeldused, et noored saaksid jätkata õpinguid kõrgkoolis, nii nagu seadused ette näevad (vt [haridusseaduse § 16 lg 2](#) ja [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 5 lg 2](#)). Riiklikud õppekavad on jätnud koolidele võõrkeelte õpetamisel valikuvabaduse. [] Gümnaasiumis on õpilasel võimalik valida mitme keele vahel, sealhulgas on võimalik valida inglise keel. Valikuvabadusega antakse keelepoliitiliselt erinevate võõrkeelte õppimiseks võrdsed võimalused. See on ka oluline, et tagada ühiskonnas võõrkeeleoskajate mitmekesisus. Teie lapsel tuleb mõelda, kuidas tal võõrkeeleoskusest tulevikus kõige rohkem kasu oleks. Paljudes valdkondades nagu näiteks ajaloos ja arheoloogias on saksa keele oskus vägagi vajalik, õigusteades tulevad kasuks saksa ja prantsuse keel. Loomulikult sõltub erialavalik noore inimese enda huvidest.

Väga hea, kui Teie laps teab juba gümnaasiumi minnes, milline eriala edaspidi valida. See annab talle võimaluse juba praegu keskenduda teadmistele ja oskustele, millele ta saab edasistes õpingutes ja tööelus toetuda. Tal on võimalik võrrelda kõrgkoolide õppekavu ja küsida ka koolilt, kas valitud erialal võib takistuseks saada see, et ta pole seni inglise keelt õppinud. Õppekavades on välja toodud ka õppekeel ja õpiväljundite saavutamiseks vajalikud teised keeled ([kõrgharidusstandardi § 5 lg 1](#)). Samuti saate uurida, kas kõrgkoolis on võimalik inglise keelt õppida vabaainena.

Soovin Teie lapsele edu õpingutes ja haridustee valikutes.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Atko-Madis Tammar 693 8437 Atko-Madis.Tammar@oiguskantsler.ee